

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан
філологічного факультету

 проф. Бунчук Б.І.
«12» серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

«ФАУСТ» В ІСТОРІЇ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(обв'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма	Філологія
Спеціальність	035 Філологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) – доктор філософії
Факультет	філологічний
Мова навчання	українська

Чернівці – 2024

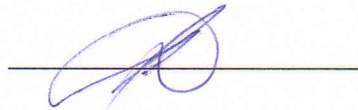
Робоча програма навчальної дисципліни «“Фауст” в історії світової культури» складена відповідно до освітньо-наукової програми «Філологія» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки, що затверджена Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від «27» квітня 2022 р.).

Розробник: Рихло ПетроВасильович – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури

Викладач: Рихло ПетроВасильович – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури

Погоджено з гарантом ОП і затверджено
на засіданні кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

(Дзик Р. А.)

Схвалено методичною радою філологічного факультету.
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Голова методичної ради факультету

(Антофійчук А.М)

© Рихло П. В., 2024

Пояснювальна записка

Мета навчальної дисципліни: полягає в поглибленому ознайомленні студентів з безсмертним твором німецького поета Йоганна Вольфганга Гете. В курсі широко застосовується метод „пилного” читання, коли трагедія Гете читається сцена за сценою з детальним коментарем, історико-літературними, філософськими експлікаціями.

Трагедія Гете «Фауст» являє собою дуже складне і густе плетиво інтертекстуальних зв'язків, вона ввібрала в себе все багатство розвитку світової культури. Поглиблене знання тексту трагедії та різних її інтерпретацій можуть бути своєрідною матрицею і ключем до аналізу багатьох інших творів світової літератури, що засновані на легенді про Фауста та написані за мотивами трагедії Гете. Аналіз фаустівського міфу дозволяє простежити динаміку ідейно-естетичних парадигм світової літератури – від середньовічних хронік до романтичної та модерністської інтерпретацій. Це сприяє глибшому розумінню процесів трансформації культурних кодів, що формували європейську інтелектуальну традиції. Курс поєднує літературознавчий, історичний, філософський та культурологічний підходи, що сприяє цілісному сприйняттю художніх творів і їхньої ролі у формуванні інтелектуальної традиції людства. Дослідження сучасних реінтерпретацій образу Фауста в літературі, кіно, театрі та популярній культурі дозволяє осмислити, як класичні сюжети трансформуються в умовах новітніх суспільних викликів.

Завдання вивчення навчальної дисципліни.

Пререквізити

Навчальна дисципліна ПП01 «Історія та теорія філологічних вчень» формує необхідну теоретико-методологічну основу для аналізу освітньої компоненти «“Фауст” в історії світової літератури». Засвоєння історичних етапів розвитку філологічної науки, ключових літературознавчих шкіл і методів дослідження художнього тексту дозволяє здійснювати глибокий структурний і компаративний аналіз творів, пов'язаних із фаустівською традицією, сприяє усвідомленню еволюції міфу про Фауста та його варіативності в різних літературних епохах, дозволяє визначати специфіку авторських інтерпретацій фаустівського мотиву та простежувати його ідейно-естетичну еволюцію.

Результати навчання:

Навчальна дисципліна «“Фауст” в історії світової літератури» спрямована на забезпечення засвоєння таких загальних (ЗК) та фахових (ФК) компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології в межах професійної, наукової та дослідницькоінноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення на міжнародному та національному рівні.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу філологічних знань.

ЗК 3. Здатність до проведення самостійних досліджень на високому рівні з опертям на найновіші світові здобутки в галузі філології.

ЗК 4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел: фахової літератури, електронних баз.

ЗК 5. Здатність самостійно генерувати нові ідеї та застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність критично оцінювати наукові здобутки інших дослідників та свої власні.

ЗК 9. Здатність до міжособистісного спілкування, дотримання вимог професійної етики, вміння взаємодіяти та комунікувати з іншими фахівцями в галузі філології.

ЗК 11. Здатність ініціювати, організовувати і проводити комплексні теоретичні та практичні дослідження у філологічній галузі.

ЗК 13. Здатність усвідомлювати роль і значення науки в культурі, зв'язок з іншими формами знання, вплив на проблеми інформаційного суспільства.

ЗК 14. Здатність проводити оригінальні дослідження, результати яких матимуть практичне застосування на вітчизняному та міжнародному рівнях.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (наукова коректність та толерантність) та уміти запобігати конфліктам під час наукових чи професійних дискусій.

ЗК 16. Здатність конструктивно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу при вирішенні складних теоретико-прагматичних питань.

ЗК 17. Здатність до формування системного наукового та загальнокультурного світогляду.

ЗК 18. Здатність до планування часу, самоорганізації та самоконтролю.

ЗК 20. Здатність до усвідомлення норм наукової етики та дотримання правил академічної доброчесності.

ЗК 21. Здатність у процесі наукових досліджень виявляти повагу до людської гідності (відмова від домінування, заподіяння шкоди й насильства) незалежно від статевої та гендерної самоідентифікації; здатність усвідомлено визнавати різноманіття підходів до права бути іншим.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність використовувати знання з філології для доповнення наявних системних світоглядних знань, концепцій на основі вивчення нових фактів і явищ.

ФК 3. Здатність виокремлювати з накопичених спостережень ті, які можна безпосередньо застосовувати у власній науковій діяльності.

ФК 4. Здатність запам'ятовувати та відтворювати факти, терміни, основні поняття, правила і теорії.

ФК 7. Здатність удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, професійно застосовувати знання з обраної філологічної галузі – літературознавства, літературної критики тощо.

ФК 8. Здатність вільно й критично послуговуватися спеціальною науковою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень; обґрунтовувати оптимальний вибір термінів (при наявності синонімічних); за необхідності пропонувати нові спеціалізовані терміни та поняття.

ФК 9. Здатність чітко, логічно та послідовно висловлювати думку, досконало спілкуватися усною і писемною формами української та іноземної мов.

ФК 11. Здатність знаходити, відбирати й інтерпретувати наукові матеріали в першоджерелах і фаховій літературі.

ФК 12. Здатність методично грамотно працювати з текстами наукових джерел; екстраполювати засвоєні знання, уміння, навички з філологічних дисциплін у методологію власних дослідницьких проектів.

ФК 13. Здатність виявляти феномен національної культури з опертям на розуміння її мовної та літературної специфіки.

ФК 18. Здатність розуміти специфіку та тенденції розвитку світового та українського літературного процесу, зміст методів, напрямів, стилів і жанрів.

ФК 19. Здатність на високому рівні володіти знаннями про теоретико-методологічні підходи в літературознавстві та розуміти сутність механізмів та підходів літературознавчого аналізу художнього твору.

ФК 20. Здатність до продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем у галузі філології в межах професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, а також до застосування сучасних методологій, методів та інструментів педагогічної та наукової діяльності за фахом.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни аспірант має набути таких **програмних результатів навчання:**

ПРН 1. Аналізувати сучасні новітні концептуальні та методологічні знання з філології та суміжних галузей знань.

ПРН 2. Застосовувати та аналізувати праці провідних українських та зарубіжних учених, наукових шкіл та фундаментальних праць у власній сфері дослідження.

ПРН 7. Формулювати наукову проблему з урахуванням сучасних наукових тенденцій.

ПРН 8. Аналізувати наукові праці з філології, виявляти дискусійні та малодосліджені питання.

ПРН 10. Визначати інформаційну цінність джерел через порівняльний аналіз з іншими джерелами.

ПРН 11. Визначати найефективніші методи дослідження в галузі філології, використовуючи міждисциплінарні підходи та зв'язки.

ПРН 12. Вести спілкування в галузі філології з науковою спільнотою та громадськістю в діалоговому режимі.

ПРН 16. Застосовувати професійні знання в приватній, суспільній, професійній та освітніх сферах спілкування в багатонаціональному середовищі та з представниками інших культур.

ПРН 19. Демонструвати філологічну освіченість, знання теорії, історії, етапів формування і розвитку мовознавчої та літературознавчої науки, персоналій; обізнаність із надбаннями світової літератури, перекладними текстами; користуватися словниками та тезаурусами різних типів, довідниками, інтернет-ресурсами та електронними посібниками.

ПРН 23. Уміти конструктивно діяти, дотримуючись принципів соціальної відповідальності на основі етичних норм.

ПРН 25. Уміти підготувати на основі самостійно отриманих результатів та успішно захистити дисертаційне дослідження.

ПРН 29. Характеризувати основні тенденції літературного розвитку в культурному контексті та аспекті історико-суспільних явищ, визначати роль і місце окремого автора в літературному процесі, його приналежність до стильової епохи чи певного художнього напрямку.

ПРН 30. Використовувати різні підходи (історико-типологічний, рецептивноестетичний, психологічний, культурологічний, гендерний, постколоніальний, герменевтичний) при характеристиці літературних явищ з урахуванням також і практики компаративних літературознавчих студій тощо.

ПРН 31. Застосовувати теоретичну спадщину світової літературознавчої думки та літературної критики; виявляти й розкривати інтертекстуальні паралелі.

ПРН. 34. Уміти практично застосовувати навички гендерної культури, виходячи із засад та принципів гендерної рівності та принципів гендерної демократії.

Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	3	90	20	10			60		залік
Заочна											

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма		Заочна форма	
	усього	у тому числі		у тому числі

		л	п	лаб.	інд.	с.р.	усьог о	л	п	лаб	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Формування задуму «Фауста». Композиційне обрамлення трагедії. Сюжет, образи та ідейний зміст «Фауста»-1.											
Тема 1. Передумови виникнення й формування задуму „Фауста”	12	3	1			8						
Тема 2. Композиційне обрамлення «Фауста». Посвята і прологи	10	2	1			7						
Тема 3. «Фауст1». Духовна криза Фауста	13	3	2			8						
Тема 4. «Фауст1». Земні спокуси Фауста. Фауст і Маргарита	10	2	1			7						
Разом за ЗМ1	45	10	5			30						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Філософський зміст другої частини трагедії як зображення макросвіту. Сенс пошуків Фаустом смислу життя.											
Тема 5. Зображення макросвіту: Фауст при імператорському дворі.	9	2	1			6						
Тема 6. Епізоди з Геленою як пошуки ідеалу краси.	9	2	1			6						
Тема 7. Проблема штучної людини у «Фаусті» Гете	9	2	1			6						
Тема 8. Класична Вальпуржина ніч як екскурс в античну міфологію та функція даних епізодів у загальному задумі й структурі трагедії Гете	9	2	1			6						
Тема 9. Реалізація утопії Фауста про щасливе людське суспільство.	9	2	1			6						
Разом за ЗМ 2	45	10	5			30						
Усього годин	90	20	10			60						

Тематика практичних занять

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Передумови виникнення й формування задуму „Фауста” <i>Вид роботи: порівняльна, ілюстративна бесіда</i> Народна книга про Фауста. Як створювався „Прафауст”. Композиція „Прафауста”. Бунт Фауста. Сатира Мефістофеля. Фауст-маг. Трагедія Маргарити., „Фауст. Фрагмент”</p>	1
2	<p>Тема 2. Обрамлення «Фауста» <i>Вид роботи: усні відповіді</i> Повернення до „Фауста”. Ідейний стрижень. Драма чи поема? Присвята. Ретроспектива створення „Фауста”. „Пролог у театрі”. Обґрунтування естетики синтетичного твору. Місія митця. „Пролог на небі”. Діалог Господа і Мефістофеля про людину. Проблема духовної сутності людини.</p>	1
3	<p>Тема 3. «Фауст-1». Духовна криза Фауста <i>Вид роботи: проблемно-пошукова бесіда</i> Книжні знання. Образ духовної в’язниці. Мрія про „живу природу”. Пошуки зв’язку із Всесвітом. Сутність невдоволення Фауста. Дух землі. Вагнер. Духовна криза Фауста. Поява нечистої сили. Угода.</p>	2
4	<p>Тема 4. «Фауст-1». Земні спокуси Фауста. Фауст і Маргарита <i>Вид роботи: репродуктивна, дискусійна бесіда</i> Спокуса чуттєвими насолодами. Кухня відьми. Омолодження Фауста. Маргарита. Вальпуржина ніч. В’язниця. Божевілья й загибель Гретхен.</p>	1
5	<p>Тема 5. Зображення макросвіту: Фауст при імператорському дворі <i>Вид роботи: дискусійна, інтерпретаційна бесіда</i> Пробудження Фауста. Сатиричне зображення імператорського двору. Картина занепаду держави та всіх її інституцій. Фауст і Мефістофель як рятівники держави від економічного краху.</p>	1
6	<p>Тема 6. Епізоди з Геленою як пошуки ідеалу краси <i>Вид роботи: дискусійна, інтерпретаційна бесіда</i> Гелена Прекрасна як транзитивний літературний персонаж. Придворний бал і маскарад. Іронічні та сатиричні аспекти. Союз Фауста і Гелени як спроба синтезу античності та сучасності. Образ Евфоріона і неможливість союзу Фауста і Гелени.</p>	1
7	<p>Тема 7. Проблема штучної людини у «Фаусті» Гете Успіхи схоластичної науки завдяки діяльності кабінетного вченого Вагнера. Створення Гомункулуса як тріумф схоластики. Неможливість повноцінного буття Гомункулуса та його філософське обґрунтування.</p>	1
8	<p>Тема 8. Класична Вальпуржина ніч як екскурс в античну міфологію та функція даних епізодів у загальному задумі й структурі трагедії Гете Актуалізація класичної міфології в трагедії Гете. Алюзії епізодів Вальпуржиної ночі та прихована полеміка Гете зі своїми сучасниками. Епізоди класичної Вальпуржиної ночі як ретардація в розвитку сюжету трагедії.</p>	1

9	Тема 9. Реалізація утопії Фауста про щасливе людське суспільство «Край берега лежить гниле багно». Філемон і Бавкіда. Останні дні Фауста. Фінал трагедії. Поразка Мефістофеля і триумф людського духу	1
---	---	---

Самостійна робота студента

Самостійна робота аспірантів під час вивчення освітнього компонента «“Фауст” в історії світової літератури» складається з різних видів:

- 1) прочитання тексту «Фауста»;
- 2) підготовка до аудиторних (практичних) занять;
- 3) самостійне поглиблене опрацювання тем освітнього компонента згідно з навчально-тематичним планом.

№	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Передумови виникнення й формування задуму „Фауста” <i>Опрацювати</i> історичні та літературні джерела, що передували створенню „Фауста” Й. В. Гете. <i>Визначити</i> , які з них мали найбільший вплив на формування образу головного героя. <i>Зіставити</i> народну „Історію про доктора Фауста” (1587) із першими начерками Гете. <i>Простежити</i> , які мотиви та теми трансформувалися в авторському задумі. <i>Простежити</i> , як життєвий досвід Гете та його захоплення алхімією, містицизмом і природничими науками вплинули на формування задуму „Фауста”. <i>Дослідити</i> суспільно-філософські передумови створення „Фауста” в епоху Просвітництва. Як ідеї часу вплинули на формування головних конфліктів твору? <i>Скласти</i> узагальнювальну схему або таблицю, яка відображатиме ключові літературні, історичні та філософські чинники, що сприяли виникненню „Фауста”.	8
2	Тема 2. Обрамлення «Фауста» <i>Порівняти</i> обрамлення в «Фаусті» Гете з іншими літературними творами, в яких використовуються подібні композиційні елементи. Чи є спільні риси у використанні обрамлення для вираження основних філософських ідей? <i>Визначити</i> , як обрамлення впливає на загальний стиль і тон твору? Використати приклади з інших творів для порівняння. <i>Проаналізувати</i> символічне значення обрамлення в «Фаусті» через призму філософських течій Просвітництва та Романтизму. <i>Окреслити</i> , як взаємодіють ці філософії в межах відкритого й закритого обрамлення? Як впливають на сприйняття персонажів і сюжетних ліній їхні філософські контексти? <i>Пояснити</i> , як обрамлення «Фауста» допомагає розкрити його головні теми (людський дух,	7

	моральні конфлікти, пошук істини) і впливає на побудову композиції твору.	
3	<p>Тема 3. «Фауст-1». Духовна криза Фауста</p> <p><i>Ознайомитись</i> з текстом «Фауст-1» Й. В. Гете. <i>Провести</i> порівняльний аналіз образу Фауста з іншими персонажами літератури, які переживають духовну кризу (наприклад, з персонажами трагедій Шекспіра чи філософськими героями екзистенціалізму). <i>Визначити</i> спільні риси та відмінності у їхніх переживаннях та шляху до внутрішнього прозріння. <i>Проаналізувати</i> моральні питання, які постають перед Фаустом у процесі його духовної кризи. Як вони відображають суперечності між особистими амбіціями та універсальними моральними цінностями? Якими засобами Гете виражає цей конфлікт? <i>Визначити</i> основні символи і метафори, що стосуються духовної кризи Фауста (наприклад, образи світла і темряви, природних стихій тощо). Як ці символи підсилюють ідеї про внутрішню боротьбу героя?</p>	8
4	<p>Тема 4. «Фауст-1». Земні спокуси Фауста. Фауст і Маргарита</p> <p><i>Проаналізувати</i> сцени, у яких Фауст піддається земним спокусам. <i>Порівняти</i> спокуси Фауста з біблійною традицією гріха та спокушення. <i>Провести</i> паралелі можна з історією Адама і Єви. Порівняти образ Маргарити з жіночими персонажами інших літературних творів (наприклад, Офелією у Шекспіра). <i>Окреслити</i> спільні мотиви та відмінності. <i>Розглянути</i> роль Мефістофеля в сюжеті «Фауст-1». <i>Визначити</i>, чи можна його вважати лише антагоністом, чи він виконує іншу функцію в розвитку головного героя. Дослідити зв'язок образу Фауста з попередніми версіями фаустівської легенди. <i>Проаналізувати</i>, як Гете трансформує традиційний сюжет.</p>	7
5	<p>Тема 5. Зображення макросвіту: Фауст при імператорському дворі</p> <p><i>Проаналізувати</i> сцену перебування Фауста при імператорському дворі у другій частині трагедії Й. В. Гете. <i>Визначити</i> її структуру, ключові мотиви та художні засоби, що формують образ макросвіту. <i>Порівняти</i> імперський двір у творі Гете з аналогічними моделями влади та суспільного порядку в інших літературних творах (наприклад, у «Дон Кіхоті» М. де Сервантеса або «Житті Гаргантюа і Пантагрюеля» Ф. Рабле). <i>Визначити</i>, як автори зображують відносини між владою та знанням. <i>Дослідити</i>, які античні та середньовічні уявлення про імператорську владу використав Гете. <i>Проаналізуйте</i>, чи можна вважати імператора в «Фаусті» історичною алюзією на певного правителя? <i>Знайти і проаналізувати</i> одну-дві театральні або кінематографічні постановки сцени</p>	6

	імператорського двору. <i>Простежити</i> , як режисери трактують макросвіт і його зв'язок із роллю Фауста?	
6	Тема 6. Епізоди з Геленою як пошуки ідеалу краси <i>Зіставити</i> образ Гелени у Гете з її зображенням у античних джерелах (Гомер, Еврипід). <i>Простежити</i> , як змінюється сприйняття її краси та ролі в літературних традиціях. <i>Дослідити</i> , як у сценах з Геленою реалізується ідея синтезу античності та модерного світосприйняття. <i>Визначити</i> , чи можна розглядати її як втілення абсолютної гармонії. <i>Визначити</i> , які мотиви, пов'язані з Геленою, перегукуються з іншими творами європейської літератури (Данте, Шекспір, Байрон). <i>Розглянути</i> образ Гелени крізь призму символізму: що вона уособлює для Фауста. <i>Дослідити</i> історико-культурний фон, на якому Гете створював свій образ Гелени	6
7	Тема 7. Проблема штучної людини у «Фаусті» Гете <i>Визначити</i> роль Вагнера у створенні Гомункула. <i>Окреслити</i> , як його науковий підхід контрастує з прагненнями Фауста. <i>Проаналізувати</i> , як концепція Гомункула співвідноситься з ідеями Просвітництва та романтизму. <i>Дослідити</i> наукові та художні трактування образу Гомункула в сучасній культурі (кіно, література, філософія). <i>Окреслити</i> яким чином змінюється його сприйняття у XX–XXI столітті	6
8	Тема 8. Класична Вальпуржина ніч як екскурс в античну міфологію та функція даних епізодів у загальному задумі й структурі трагедії Гете <i>Проаналізувати</i> основні античні міфологічні образи, представлені в сценах «Класичної Вальпуржиної ночі». <i>Визначити</i> , які функції вони виконують у структурі тексту. <i>Окреслити</i> як символіка античного світу у «Класичній Вальпуржиній ночі» корелює з ідейним розвитком образу Фауста. <i>Дослідити</i> , чи можна вважати «Класичну Вальпуржину ніч» кульмінаційним моментом у розвитку ідей Гете щодо поєднання античного та новоевропейського світогляду. <i>Скласти</i> розгорнутий коментар до одного з ключових діалогів у сцені «Класичної Вальпуржиної ночі» з поясненням його філософського й міфологічного підтексту.	6
9	Тема 9. Реалізація утопії Фауста про щасливе людське суспільство <i>Проаналізувати</i> , якими засобами Фауст у другій частині трагедії Й. В. Гете прагне втілити свою утопічну ідею про щасливе суспільство. <i>Оцінити</i> її реалістичність та межі можливості реалізації. <i>Визначити</i> , як символіка, міфологічні мотиви та інтертекстуальні зв'язки підкреслюють ідею неможливості абсолютного щастя. <i>Аргументувати</i> прикладами з тексту, чи є утопія Фауста морально	6

виправданою, враховуючи жертви, на яких вона будується.

Методи та освітні технології навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються словесні методи: розповідь, бесіда, пояснення, навчальна лекція, лекція-діалог, інструктаж. Наочні методи: демонстрація, ілюстрація.. Практичні методи – письмові вправи – конспекти. Пояснювально-спонукальний метод викладання і частково-пошуковий метод навчання. Інформаційно-рецептивний; проблемно-пошукові методи; дослідницький та репродуктивний методи; пояснювально-спонукальний метод викладання. Методи перевірки і оцінки знань, умінь та навичок.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться в формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. У процесі вивчення дисципліни використовуємо такі методи поточного контролю:

- усні відповіді (фронтальне опитування, вибіркове опитування, дискусії, презентації);
- письмові завдання (самостійні роботи, реферати, есе);
- тести.

Формами поточного контролю є індивідуальна та фронтальна перевірка, форма підсумкового контролю – залік

Поточне оцінювання

При виконанні запропонованих завдань до кожної теми (згідно навчальної програми) аспірант може визначити кількість балів за тему відповідно до їх розподілу

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ аспіранти

<i>Поточне оцінювання та самостійна робота</i>									Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40 балів	100 балів
6	6	7	8	10	8	6	9	9		
60 балів										

Максимум балів, які здобувач освіти може отримати за окремий вид роботи, зокрема тієї, що винесена на самостійне опрацювання – 12 балів, сума яких (за коефіцієнтом) переводиться у відповідний бал кожної теми, що в загалом у ході поточного контролю складе 60 балів.

10-12 балів: аспірант демонструє знайомство з обраними текстом, вдало використовує цитати, правильно обирає формат розкриття рецептивного потенціалу твору; переконливо показує вміння аналізувати художній текст (змістові та формальні елементи); виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовно-стилістичну досконалість, креативність.

8-9 балів: тема роботи в цілому розкрита, але мають місце окремі недоліки неprincipiального характеру; мають місце деякі неточності в аналізі твору, мовно-стилістичні огріхи, окремим частинам бракує аналітичного характеру.

4-7 балів: аспірант демонструє достатню обізнаність з матеріалом, проте роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить невідповідності, основні положення обґрунтовані непереконливо.

0-3 бали: тема роботи нерозкрита, аналіз твору виконаний поверхнево, студент демонструє дезорієнтацію у термінології, недбале мовно-стилістичне оформлення. Якщо у завданнях виявлено плагіат, вонинє приймається та оцінюється у 0 балів.

Критерії оцінювання модульного тесту

Кількість правильних відповідей	Кількість балів
30	30
29	29
28	28
27	27
26	26
25	25
24	24
23	23
22	22
21	21
20	20
19	19
18	18
17	17
16	16
15	15
14	14
13	13
12	12
11	11
10	10
9	9
8	8
7	7
6	6
5	5
4	4
3	3
2	2
1	1

Підсумковий контроль

Залік проводиться у форму тестування

Критерії оцінювання тестів:

Залікова робота складається з 40 завдань тестового формату (1 бал/правильна відповідь на 1 питання). Загальна максимальна сума балів за тестування - 40 балів

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль-контролю (залік) – **40 балів**, за **100-бальною університетською шкалою**.

Критерієм підсумкового оцінювання має бути досягнення студентом мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

		Оцінка за шкалою ЄКТС
--	--	-----------------------

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Зараховано	A	відмінно
80-89		B	дуже добре
70-79		C	добре
60-69		D	задовільно
50-59		E	достатньо
35-49	Незараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Критерії оцінювання:

Оцінка А (90 – 100 балів) або «відмінно» виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади з художніх текстів, які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена гарною, багатою мовою, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка В (80 – 89 балів) або «добре» виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплює ілюстраціями з художніх текстів. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів.

Оцінка С (70 – 79 балів) або «добре» виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення запитань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з текстів не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання.

Оцінка D (60 – 69 балів) або «задовільно» виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, поверхово аргументує положення відповіді, у викладі допускає композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка E (50 – 59 балів) або «задовільно» виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань або за незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів.

Оцінка FX (35 – 49 балів) або «незадовільно» виставляється у разі, коли студентом на протязі навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення заданих питань, помилкову аргументацію,

допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилення на факти та їхнє витлумачення, мова близька до суржику, він також може бути оцінений незадовільно.

Оцінка F (1 – 34 бали) або «незадовільно» виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але відповіді на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно.

ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» https://drive.google.com/file/d/1O7Chn1UqlqjW_JjybxDr-syswxxHuGOn/view у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Які історичні, культурні та філософські чинники сприяли появі образу Фауста в європейській традиції?
2. Як змінювався фаустівський сюжет від народної книги XVI століття до трагедії Й. В. Гете?
3. Яку функцію виконує «Присвята» у структурі трагедії?
4. Яке значення має «Театральне вступне слово» для розуміння ідейної спрямованості твору?
5. Як у «Прологу на небі» розкривається філософська концепція твору та співвідношення добра і зла?
6. У чому полягає трагізм внутрішнього стану Фауста в перших сценах твору?
7. Як у сцені «Ніч» розкривається протиставлення раціонального та містичного пізнання?
8. Чому Фауст звертається до магії та які його очікування від цього знання?
9. Яку символіку містить епізод із з'явою духа Землі?
10. Як у сцені з Вагнером розкривається конфлікт між академічною наукою та пошуками вищої істини?
11. Як відбувається знайомство Фауста з Мефістофелем і чому воно має театралізований характер?
12. Які умови угоди між Фаустом і Мефістофелем та що вони символізують?
13. Чому Мефістофель веде Фауста до підвалу Ауербаха, і яке значення має цей епізод?
14. Як відбувається перша зустріч Фауста і Маргарити, і що вона символізує для обох героїв?
15. Яку роль відіграє Мефістофель у стосунках Фауста і Маргарити?
16. Як у розмовах Маргарити з Фаустом розкривається її внутрішній конфлікт між почуттями та релігійною мораллю?
17. Чому сцена у кімнаті Маргарити з подарунком від Фауста є ключовою у їхніх взаєминах?
18. Яким чином образ імператорського двору в «Фаусті» відображає соціально-політичні реалії епохи?
19. Яку роль у трагедії відіграє сцена при імператорському дворі з точки зору розвитку філософських та моральних ідей Фауста?
20. Як образ Гелени в «Фаусті» символізує ідеал краси та духовного вдосконалення?
21. Яким чином взаємодія Фауста та Гелени відображає філософські концепції про красу та духовність?
22. Як епізоди з Геленою переграють з античними традиціями та як їх функція змінюється в контексті трагедії?

23. Яким чином у «Фаусті» розвивається проблема штучної людини та її місце в сучасному світі?
24. Як образ штучної людини пов'язаний з філософськими ідеями Просвітництва та Романтизму?
25. У чому полягає конфлікт між природною та штучною людиною в контексті трагедії Фауста?
26. Як епізод Вальпуржиної ночі поєднує мотиви християнської і античної міфології?
27. Яка роль Вальпуржиної ночі в контексті розвитку характеру Фауста та його внутрішньої боротьби?
28. Як цей епізод відображає основні теми трагедії, зокрема питання морального вибору і втрати духовних орієнтирів?
29. Як Фауст у своїй утопії прагне змінити соціальний устрій, і чому його ідеї не реалізуються?
30. Які соціальні та моральні аспекти утопії Фауста є найбільш суперечливими та чому?
31. Як можна інтерпретувати крах утопії Фауста як критику ідеї абсолютного щастя та прогресу?

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Ідейно-філософські та літературні передумови виникнення задуму «Фауста» Й. В. Гете.
2. Джерела та історичний контекст формування образу Фауста в європейській культурі.
3. Структурна роль обрамлення в композиції трагедії «Фауст» та його філософське значення.
4. Діалог Бога і Мефістофеля у Пролозі на небі як концептуальна основа трагедії.
5. Особливості світоглядної та духовної кризи Фауста на початку твору.
6. Сенс монологу Фауста у сцені «Ніч» і його відображення екзистенційного вибору героя.
7. Роль Мефістофеля у розгортанні духовного конфлікту Фауста.
8. Символіка угоди між Фаустом і Мефістофелем та її інтерпретація в різних філософських традиціях.
9. Характеристика земних спокус Фауста у першій частині трагедії.
10. Образ Маргарити та його функція в розвитку внутрішньої драми Фауста.
11. Любовна історія Фауста і Маргарити як трагедія різних світоглядних систем.
12. Символічне значення сцени в храмі та моменту божевілля Маргарити.
13. Духовна еволюція Фауста в контексті його стосунків із Маргаритою.
14. Художні засоби зображення гріха, провини та спокути в історії Маргарити.
15. Діалектика свободи та фатуму в долі Фауста та Маргарити.
16. Особливості художнього зображення імператорського двору у «Фаусті» та його значення в контексті макросвіту трагедії.
17. Алегорична роль імператора та його двору у відображенні суспільно-політичних реалій епохи Гете.
18. Символічне навантаження сцени при імператорському дворі та її зв'язок із темою влади й ілюзії.
19. Образ Гелени як втілення ідеалу краси та його еволюція в контексті Фаустових прагнень.
20. Функція античних мотивів у сценах із Геленою та їхнє значення для розвитку трагедії.
21. Порівняння уявлень про красу в античності та в епоху Гете на основі епізодів із Геленою.
22. Проблема створення штучної людини у «Фаусті» та її зв'язок із науковими й філософськими пошуками XVIII–XIX століть.

23. Образ Гомункула як символ прагнення до штучного творення життя та його філософське значення.
24. Порівняльний аналіз мотиву штучної людини у Гете та в інших літературних і наукових традиціях.
25. Антична міфологія у «Класичній Вальпуржиній ночі» та її роль у розширенні концептуального горизонту трагедії.
26. Функція класичної Вальпуржиної ночі у структурі твору та її значення для розкриття внутрішніх трансформацій Фауста.
27. Образи античних богів і героїв у «Класичній Вальпуржиній ночі» та їхня інтерпретація Гете.
28. Сутність утопічного ідеалу Фауста щодо щасливого людського суспільства та його межі.
29. Соціально-політичний контекст реалізації утопії Фауста та її зв'язок із ідеями Просвітництва.
30. Причини краху утопічного проекту Фауста та його символічне значення в трагедії.

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetsko-ho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf

Рекомендована література

Основна

1. Гете Й.-В. Фауст: трагедія / з нім. пер. М. Лукаш; післямова В. Скуратівського; статті Л. Первомайського, Л. Копелева, Л. Череватенка. Київ : Вид-во Жупанського, 2013. 629 с.
2. Ліва Н. Легенда про Фауста та її концептуальні кодифікації в мистецтві романтичної традиції. Мистецтвознавчі записки. 2009. Вип. 15. С. 195–203.
3. Наняк Ю. О. Образ Фауста: прагнення до знань і тягар мудрості (на матеріалі трагедії Й. В. Гете «Фауст» та її українських і англомовних перекладів). *Нова філологія*. 2021. № 84. С. 186-192.
4. Традиційні сюжети та образи / упор. А. Волков. Чернівці : Місто, 2004. 444 с.
5. Шалагінов Б. Класики і романтики: штудії з історії німецької літератури XVIII-XIX століть. Київ : Києво-Могилянська академія, 2013. 440.

Додаткова

1. Горанська Т. Своєрідність інтерпретації образу Фауста у творчості І. Франка. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2021. № 47. Т. 2. С. 191–194.
2. Кулакевич Л. М. Н.А.Ковальова. Особливості фаустівського дискурсу в українській літературі першої третини ХХ століття. *Вісник Маріупольського державного університету серія: Філологія*. 2023. Вип. 29. С. 35-48.
3. Лабай К. Гетівські ремінісценції у романі «Джек / Фауст» Майкла Суенвіка. Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. 2013. Вип. 27. С. 260–268. 7. Лабай К. Угода з дияволом як основа фаустівського сюжету. *Література в контексті культури*. 2016. Вип. 27. С. 163–169.

4. Назаренко Ю. П. Відображення філософської думки доби просвітництва у «Фаусті» Й. В. Гете. *Виклики XXI століття: наука, філософія, освіта : матеріали Міжнар. наук.-практ.конференції* (м. Суми, 21–22 листопада 2019 р.). Суми, 2019. С.41–44.
5. Рибальченко В. «Хто йде вперед, той завше блудить»: до концепції людини у трагедії Гете «Фауст». *Наукові записки КДПУ. Серія: Філологічні науки (літературознавство)*. 2015. Вип. 142. С. 93–97
6. Уманець О. Фаустіанська тематика в українському художньому просторі. *Молодий вчений*. 2020. Вип. 9. С. 22–28. DOI: 10.32839/10.32839/2304-5809/2020-9-85-6.
7. Ходова Ю.О. особливості трактування образів Мефістофеля і Фауста У творах К. Марло і Й. Гете. *Мови та літератури у полікультурному суспільстві: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції* (17 листопада 2017 р.). Маріуполь : МДУ, 2017. С.183-184.
8. Müller F. *Fausts Leben, dramatisiert vom Maler Müller*. Berlin : Hofenberg Publ. 2021.
9. Stobbe J. Die «faustische Melencolia»: Zur Personifikation der Melancholie in Thomas Manns Roman «Doktor Faustus». *Zeitschrift Fur Deutsche Philologie*. Erich Schmidt Verlag GmbH and Co Berlin. 2018.
10. Xu X. Інтерпретація легенди про Фауста у оперному мистецтві ХХ-ХХІ СТ.: ДО проблеми сюжетології. *Музичне мистецтво і культура*. 2024. Вип. 39. С. 103-117. <https://doi.org/https://doi.org/10.31723/2524-0447-2024-39-8>

Інформаційні ресурси

1. <http://chtyvo.org.ua>
2. www.academia.edu
3. <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=145>
4. <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/64986a87-3521-4823-a40c-47fde7657929>
5. <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/7309/1/7.pdf>
6. <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6a09ac67-b089-4222-aeefe-e389ca5bb789/content>
7. https://www.youtube.com/watch?v=L1zywvuCMIM&ab_channel=cowoguru-%D1%81%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D1%82%D0%B0%D0%B4%D1%96%D1%97
8. https://www.youtube.com/watch?v=HiXMyoeVwI0&ab_channel=MystetskyiArsenal